

UNITÁRIUS ÉLET

XLVIII. évfolyam 12. szám

1994. december

Karácsony

Karácsony ünnepéhez érkezünk.

A szentestén meggyújtottuk a karácsonyfa apró gyertyáit, és az ajándékozás okozta örömek között emlékezünk arra a nagy jelentőségű eseményre, amelyről az evangéliumok írói igen színesen és költőien tudósítanak.

Mi történt ezen a napon?

Ha összegezzük az evangéliumi tudósításokat, akkor röviden így fogalmazhatjuk meg az eseményeket: Izraelben a Messiásváró hangulat csúcspontján, a Betlehemben tartózkodó Józsefnek és Máriának fiúgyermeké születik.

Maga a születés mindennap előfordul. De csak ott, abban a családban okoz izgalmat, ahol annyi reménységgel és akkora örömmel várták a gyermek érkezését.

Jézus születésének körülményeit megnehezíti az arra az időre eső népszámlálás. Ennek rendelkezése szerint mindenki a születésének helyén köteles az összeírásnak eleget tenni. Így a Názáretben lakó József és Mária kénytelenek Betlehembe menni. Itt egy istállóban születik meg gyermekük, a szeretet eszméjének későbbi nagy szószólója: Jézus.

Az evangéliumi tudósítások szerint a születés izgalomba hozza az egész világot. Az égen tündöklő csillag jelenik meg. Messze Keletről királyok és bölcsék jönnek, és ajándékkal kedveskednek az újszülöttnak. A mezőn, nyájaik mellett örökös pásztoroknak angyal közli a nagy jelentőségű eseményt. Az angyalok serege pedig a valaha is elhangzott legnagyobb jelentőségű szöveget zengik: „Dicsőség a magasságos mennyben Istennek, és a földön béke és az emberekhez jó akarat.”

„Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és a földön béke és az emberekhez jó akarat.”

Lk 2, 14

Ezek a Jézus születésekor lezajló események – az idők folyamán – sokféle szokást alakítanak ki. Ilyen például a betlehem-járás, a karácsonyfa állítása, az ajándékozás, s több apró figyelmesség. Ezek mind azt szimbolizálják, hogy legalább ezen az egyetlen napon szeretetben ölelkezik az ég és a föld.

Vajon ez azért van, mert Betlehemben – kétezer évvel ezelőtt – egy kisgyermek született? Vagy mert szükségét érezzük, hogy évente legalább egyszer szeretettel forduljunk embertársaink felé, és ezt a napot a karácsonnyal azonosítjuk?

A kérdésben való tisztánlátás végett idézzük föl a virágvasárnap Jeruzsálembé bevonuló Jézust. Az ünneplő sokaság közül sokan megkérdezik, hogy „kicsoda ő”? Hogy e kérdésre megfelelő választ adhasunk, idézzük föl azokat a megnyilatkozásokat, amelyek a szeretet-eszme nagy megélőjét – Jézust az istenek sorába emelte. Lényeges ez azért is,

Czimmermann Katalin

hogy karácsony képe tisztán álljon előttünk. Ünneplésünk ne csupán látszat, hanem életet formáló tényező legyen.

Karácsony dogmatikus tartalmát leghívebben az inkarnáció, a „megtestesülés” fejezi ki. Az, hogy a második isteni személy, a Fiú, aki ott van öröktől fogva az Atya mellett, testté lett, azaz megszületett. Ez a megjelenés azért fordulópont, mert Isten most nem a próféták, hanem a Fián keresztül lép kapcsolatba az emberrel. Ez a megtestesülés azt is lehetővé teszi, hogy az Ádám bűne miatt elkárhozott emberiség fölszabaduljon a bűn igája elől, és újra Isten gyermekévé, a mennyország örökösévé váljon.

Istentől áldott karácsonyt kívánunk
kedves olvasóinknak!

Karácsony ilyen jellegű eszmei mondanivalóját a római egyházban a liturgia drámai eszközökkel jeleníti meg. Az adventi időszak hajnali – rorate – miséi, a kántorbőjt bűnbánó, vezeklő hangulata, az Úrjövét vasárnapjának epekedő várakozása igen hatásos módon oldódik föl a ragyogóan kivilágított templom éjféle pásztorokat megjelentető hajnali, majd délelőtti ujjongó miséjében. „Világosság ragyog ma felettünk, mert megszületett számunkra az Ur”-énekli a kórus, a világosság új jelképeinek, „Krisztusnak” dicséretét.

Tudnunk kell, hogy a karácsonynak ez az érzelmekre ható, káprázatos pompájú ünneplése aránylag késői eredetű. A 325-ben tartott niceai zsinat idején karácsony ünnepe még ismeretlen. Valószínűleg a IV. század második felében kezdődik meg Krisztusnak, az „üdvösség napjának” vagy „a világ világosságának” ünneplése abban a Rómában, amelyben a „legyőzhetetlen nap” kultusza már hosszú múltra tekint vissza.

Az antik világ számítása szerint december 25-re esik a téli napraforduló. Amikor már észrevehető a nappalok hosszabbodása, amikor a világosság diadalmaskodik a sötétség felett. Ezen a döntő jelentőségű éjszakán – az ősi mitológiai szemlélet szerint – a nap meghal. Azonban Parthenos – az istenek szüzanyja – új napot szül. Ennek az eseménynek megünneplése annyira általános, hogy I. Leó pápa (440–461) szerint még a keresztények között is igen sokan, dec. 21-én a fölkelő naphoz imádkoznak.

Ez a szokás alakítja aztán a keresztény karácsonyt, amely viszont a Messiás-várásban gyökerezik.

Ismeretes, hogy az I. század keresztényei a közeli időben várják a Messiás második eljövetelét, és ezt egybekapcsolják a világvége bekövetkezésével. Azonban ama körülmény miatt, hogy az eljövétel egyre késik, egy másik nézet alakul ki. E szerint a második eljövétel ideje ismeretlen messzeségbe nyúlik. A megváltás csupán a bűntől való szabadulást jelenti. Sőt a Messiás már el is jött. Meg is váltotta a világot. Csakhogy az nem tud róla. Még egyszer azért jön el, hogy megfizessen kinek-kinek a cselekedetei szerint. Az Újszövetségbe foglalt könyvek írói – elsősorban az apostolok – koruk és egyéni meglátá-

saik alapján Jézust már nem csak a Messiással azonosítják, hanem az Atyával is.

Az addigi kor sokféle és zűrzavaros nézetét kívánja közös nevezőre hozni a niceai zsinat. Ezért kimondja, hogy Krisztus az Istennek Fia, aki egylényegű az Atyával. Tehát maga is Isten. Képes a megtestesülésre és arra is, hogy halálán keresztül az emberek megváltását eredményezze.

E dogmatikus jellegű harcok folyamatában születik meg karácsony ünnepe is, kifejezve, hogy a Jézusra vonatkozó egyházi elképzelések elnyerték végső formájukat. De szüksége van a kereszténységnek egy olyan ünnepre is, amely a világ minden táján lakó keresztényeket egy gondolat köré tömöríti. Ha nem is a tények, de a dogmák segítségével mutassa meg az erejét. A karácsonyi ünnepek Krisztusa így idővel egyesíti mindazokat a tulajdonságokat, amelyek alkalmassá teszik a születésének világméretű ünneplését. Ellentétet áthidaló vonásai mögött mind a zsidó, mind a pogány megtalálhatja a maga Messiását, a meghaló és a föltámadó ősi Istenét.

A fentiek ismeretében önkéntelenül adódik a kérdés, hogy mit ünnepelünk karácsonyban mi, unitáriusok, akik már fölszámoltuk a dogmákat, az érzelem mellett az értelemre is hivatkozunk, és a hitélet kérdésében is haladó álláspontot képviselünk?

Mi karácsonyban annak a Jézusnak születésére emlékezünk, aki az Isten és az ember egységéről, az ember-testvériségről, és Isten országának a földön való fölépítéséről tanított. Ezen a napon az egyszerű ács gyermekének életútjában bontakozik ki előttünk a tökéletesebb holnapban élő ember képe, akinek életét a szeretet teszi teljessé. A csillogó fa, a betlehemi bölcső, a pásztorok, a királyok, a bölcsek és az elvont gondolatok, misztikus következtetések, mind csak aláfestése annak, hogy Jézus születésével egy új világ, – és az új világban egy új ember indul el Isten dicsőségét, a föld békéjét és az ember jóakarátát valóságra váltani.

Ámen

Kelemen Miklós

Gyermekeknek

A gyermekek vendége

Itt van a gyermekek vendége,
Jézus, a kisdéd, a fenyőfa alatt!
Jöjjetek mind ide melléje,
Mindenkinek, aki jó, szeretetet ad.

Jézus, a legkedvesebb vendég
Szívünkbe jöjjön a fenyőfa alól!
Ünnepe lesz a legszebb emlék,
S szívünkben a szeretet a legszebb való.

(Nyitrai Levente,
Komjátszeg, 1973)

Karácsonyi köszöntő (Erdély, Magyarsáros)

Fényes csillag jelzi, trombita harsogja,
Most született meg a Világ Megváltója
Betlehem városában, piciny jászolában.
Angyali seregek azt hirdetik széjjel,
Nyájörző pásztorok leüzenik éjjel:
Jertek keresztények áldozni Krisztusnak,
Tiszteletet tenni az Isten Fiának.
Dicséret-dicsőség a magos mennyeekben,
Békesség e földön minden embereknek.
Megváltó kegyelem, Isten szeretete
Legyen e kis háznak mindig védőszentje.
Fészkeljen e házban örök boldogság-vígság,
Boldog Karácsonyi Ünnepeket kívánok!

(Gyűjtötte: Bandi András)

Zsinati Főtanács

Egyházi törvényeink előírják, hogy hat évenként Zsinati Főtanács ülést kell tartani. Erre került sor 1994. november 12–13. napján a pest-szentlőrinci unitárius templomban.

Az első nap délelőttjén a gyülekezeti ének elhangzása után Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész-közügyigazgató tartott áhítatot, majd Bencze Márton főjegyző (püspökhelyettes) emlékezett meg halottainkról. Ezt követte az új főtanácsstagok eskütétele. Az ülészakot megnyitó beszédében dr. Lőrincz Ernő főgondnokhelyettes (levezető elnök) üdvözölte a testületet és az erdélyi anyaegyház küldöttségét, melyet dr. Erdő János főjegyző (püspökhelyettes) vezetett. Méltatta a tanácskozás jelentőségét, időszerűségét, majd a kimentések és a jelenléti ívek figyelembevételével megállapította a határozatképességet. Javaslatára a Zsinati Főtanács megválasztotta (kiküldte) a háromtagú jelölőbizottságot, és az ugyancsak háromtagú szavazatszedő bizottságot, majd a jelenlevők egyhangúlag elfogadták a meghívóban részletezett tárgysorozatot.

Az érdemi munka a beszámolókkal kezdődött. A hitéleti-valláserkölcsi tevékenységről Bencze Márton főjegyző [püspökhelyettes], a gazdálkodás, egyházigazgatás témaköréből ifj. Bencze Márton egyházi titkár, a külügyekről Orbókné Szent-Iványi Ilona külügyi titkár, az egyházi cserkészmozgalomról dr. Nyiredy Szabolcs cserkészparancsnok számolt be. Jelentés hangzott el még az *Unitárius Alapítványról*, az *Unitárius Életről*, és a *Szociális Bizottság* munkájáról.

A 6 éves ciklusról előterjesztett beszámoló vitája dél körül kezdődött, majd a közebéd után folytatódott és zárult le. Az elnökség beszámolóit a Zsinati Főtanács nyílt szavazással elfogadta.

A második (szombat délutáni) ülés fő napirendi pontja a választások megejtése volt. Útó Lajos jelölőbizottsági elnök jelentését vita követte, melynek során a jelölés nyitottá vált az összes zsinati tag számára. Végül is titkos szavazással került sor a testületek megújítására, és a lejárt mandátumú tisztségviselők megválasztására.

A Zsinati Főtanács püspökké Bencze Mártont, főgondnokká dr. Murvay Sámuel, főjegyzővé (püspök-

helyettesé) Orbókné Szent-Iványi Ilonát és főgondnokhelyettesé Mikó Istvánt választotta.

Az új egyházi és világi főméltóságok eskütétele után üdvözlések következtek, s ezzel az ülészak első napja lezárult.

A Zsinati Főtanács második napja a törvényhozás jegyében telt el. A testület részletesen megvitatta és elfogadta az egyház új szervezeti, fegyelmi, kinevezési és nyugdíjtörvényét azzal, hogy ezeket egységes szerkezetben kell kodifikálni. Ugyanakkor a Zsinati Főtanács 1995 tavaszáig határidőt engedélyezett a MUE ügyviteli szabályzatának és a Teológiai Intézet szabályzatának kidolgozására.

Az ünnepi istentiszteleti szolgálatot Nyitrai Levente kocsordi lelkész (az új közügyigazgató) végezte: ennek keretében került sor az új püspök ünnepélyes felszentelésére. Az *Erdélyi Unitárius Egyház* részéről dr. Erdő János főjegyző (püspökhelyettes), a *Magyarországi Unitárius Egyház* részéről Orbókné Szent-Iványi Ilona főjegyző (püspökhelyettes), dr. Jakab Jenő pest-szentlőrinci lelkész, Szász János dunántúli lelkész, a Teológiai Intézet igazgatója, Kiss Mihály hódmezővásárhelyi lelkész és Nyitrai Levente kocsordi lelkész-közügyigazgató bibliai idézetekkel kísérve kézzel áldották meg az új püspököt. Bencze Márton püspök beszédében a szolgálatot, elsősorban az egyház és a nemzet szolgálatát emelte ki, majd köszönetet mondott szolgálatársainak megtisztelő bizalmukért.

A vasárnapi közebédén Schmidt Jánosné köszöntötte a Főtanács nevében a püspököt. Ebéd után a Zsinati Főtanács munkája a törvény-

módosításokkal folytatódott, és az új egyházi alkotmány elfogadásával fejeződött be. Majd az új főgondnok, dr. Murvay Sámuel mondott záróbeszédet.

A Zsinati Főtanács anyagának, határozatainak elemzésére, és a tanácskozás összefoglaló értékelésére az *Unitárius Élet* hasábjain még részletesen visszatérünk.

A Kossuth rádió unitárius félórása, és az MTV Örömhír c. műsora bemutatta a Zsinati Főtanács munkáját, és az ünnepi püspökszentelési szertartást.

Dr. Lőrincz Ernő

Megválasztott tisztségviselők

Egyetemes egyházi tisztségviselők

Püspök: Bencze Márton
Főgondnok: Dr. Murvay Sámuel
Főjegyző: Orbókné Szent-Iványi Ilona
Főgondnokhelyettes: Mikó István
Közügyigazgató: Nyitrai Levente
Főszámvevő: Fülöp Júlia
Jogtanácsos: Dr. Kaszai Csaba
Könyvtáros és levéltáros: Muszka Ibolya

Választott 12 tanácsos (Egyházi Képviselő Tanács)

01. Dr. Beke Ildikó
02. ifj. Bencze Márton
03. Dr. Benczédi Ferenc
04. Felhős Szabolcs
05. Gálffy Gábor
06. Dr. Kis Zoltán
07. Dr. Lőrincz Ernő
08. Orbók Attila
09. Schmidt Gábor
10. Szűcs György
11. Útó Lajos
12. Vadady Attila

Teológiai Intézet
Igazgató: Szász János
Felügyelő gondnok: Dr. Sztankóczy Zoltán
Titkár: Kászoni József

**Új örökös főtanácsosok
(Egyházi Főtanács)**
Dr. Kaplayné dr. Schey Ilona
László Mózes

Egyházi fegyelmi bizottság

Egyházi tagok: Balácsi László, Kiss Mihály
Világi tagok: Gálffy Gábor, Dr. Kaszai Csaba
Egyházi póttagok: Kászoni József, Kelemen Miklós
Világi póttagok: Felhős Szabolcs, Kádár Károly

Főtanácsfi fegyelmi bizottság

Egyházi tagok: Bajor János, Bencze Márton, Nyitrai Levente, Orbókné Szent-Iványi Ilona
Világi tagok: Dr. Lőrincz Ernő, Mikó István, Dr. Murvay Sámuel
Egyházi póttagok: Dr. Jakab Jenő, Vadady Attila
Világi póttagok: Varga Ferenc, Zoltán Gyula
Nyugdíjtanács
Egyházi tagok: Kászoni József, Kiss Mihály

**Választott 12 főtanácsos
(Egyházi Főtanács)**
01. ifj. Bencze Márton
02. Dr. Benczédi Ferenc
03. Dr. József Dénesné
04. Dr. Lőrincz Ernő
05. Dr. Mikó Gergely
06. Orbán Balázs
07. Orbók Attila
08. Schmidt Gábor
09. Dr. Szabó Melánia
10. Dr. Szent-Iványi István
11. Szűcs György
12. Tódor Albert

A BETELJESÉDÉS ÍGÉRETE

(Prédikáció a Zsinati Főtanács alkalmával tartott ünnepi istentiszteleten)

*„Ne veszítsétek el tehát bizalmatokat, amelynek nagy jutalma van. Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígélet!”
Zsid. 10:35–36.*

Három ember két-két arcáról kell beszélnem e háromszorosan is ünnepélyes alkalommal. Jézus két emberarca az egyik. Dávid Ferencé a másik, és új püspökünk arca lesz a harmadik. Háromszorosan ünnepi ez az alkalom, mert legalapvetőbb törvényünk szerint ünnepeljük a vasárnapot, mert egyházalapítónk mártírhalálának emléknapja is, és mert püspököt is szentelünk, jézuskövetők főpásztorát; egyházalapítónk örökösét iktatjuk be hivatalába ezen a napon.

Mit keresünk mi Jézusban, mit Dávid Ferenc személyiségében, és mit várunk el új püspökünktől? – Ezt a kérdést a hallgatóság szívdobogása teszi fel, és lelkiismerete várja rá ma az ige válaszát.

Az üzenet egyszerű és rövid: „Ne veszítsétek el a bizalmatokat, mert annak nagy jutalma van!” Nézzünk fel tehát a keresztre, majd a dévai várra, és nézzünk fel a püspöki szék magaslatára. Nézzünk kíváncsisággal, mit is üzen nekünk e három magaslat. Nézzünk azzal a bizalommal, hogy ugyanaz lesz az üzenet mindhárom magaslatról. Hogy Isten ígéletét és mindnyájunk várakozását fogja beteljesíteni.

Az üzenet szól hétköznapokon is, nemcsak e hármasszoros ünnepnapon. Szól mindenkinek, nemcsak a jelenlevő hallgatósághoz, de meghallani nem mindig lehet. Az üzenet pedig úgy üzenet, ha célba talál, ha hallgatója és meghallgatója van. Ha van a hallgatónak állhatatossága teljesíteni Istennek azt az akaratát, amire buzdít bennünket az üzenet.

Az állhatatosság emberi eszményképekből táplálkozik. Ezt az eszményképet keressük a ma ünnepelt három emberi személyiségben. Ez az, amit elvárunk tőlük, amit keresünk bennük, és amiért ünnepeljük őket.

Jézust, mint embereszményt keressük az Evangéliumban, követjük az életutakon. Tudjuk, hogy neki három arca van. Kettőt ezek közül, az emberieket, a kezdetek óta siettek elfelejteni. Helyükbe egy istenarcot igyekeztek a hívek elé festeni az egyház világi hatalmának a szolgálatában, a világ feletti uralom megszerzésére. Nem tehették ezt Jézus képviselőjében, aki elutasította magától a múlandó világ feletti uralkodást.

Mi a másik két arcot keressük, ami emberi. De ezek között nem az első, a történeti jézusarc, hanem a második, az embereszmény arca az, amivel találkozunk az Evangéliumban. Ehhez alig egy-két halvány vonást őriztek meg az evangélisták a történeti, a hétköznapi Jézus arcából. De mindent különös gonddal figyeltek meg, és jegyeztek fel Jézus ünnepi, eszményi arcvonásaiból. Ezek nem a múlandót, hanem a maradandót állítják elénk Jézusból. Jézusnak is volt múlandó emberarca. A múlandó pedig nem maradandó, nem tökéletes, hanem tökéletesedő, nem fejlett, hanem fejlődő emberarc.

Múlandó az, amit elhagyunk magunktól, amit nem őrizhetünk meg, mert nem méltó a megőrzésre. Egy álarca, amit csak azért öltünk magunkra, hogy mutassuk, amik lenni szeretnénk, és amit nem kell viselnünk, ha már azzá lehettünk. Múlandó arcunk a gyarlóság emberarca. Ettől vagyunk mi emberek. – És attól, hogy felül akarunk emelkedni rajta, ahogy Jézus is fölémelkedett.

Hogy fölémelkedhessünk, meg kell ismernünk Jézus mindkét emberarcát. Azt is, aminek fölője emelkedett a megkísértéstől a Golgotáig vezető életútján. És azt is, ami

belőle fennmaradt: az embereszmény jézusi arcát. Ő az az iránytű, aki nélkül csak véletlenségből tudnánk eltalálni Isten országát. Azt a kikötőt, ahol az örökkévalóság partjára tehetjük fáradt lábainkat.

Közelebbi nekünk a dávidferenci emberarc. Ebből már jobban ismerjük a hétköznapit, és ebből is van egy ünnepi emberarc, az embereszmény arca. Annyi részletismeret, annyi ismerős vonás van róla a birtokunkban, hogy újat egy prédikációban már nem mondhatunk. – És mégse tudjuk, hogy milyen volt Jézus, és milyen volt Dávid Ferenc. Egyetlen hiteles arckép se maradt fenn róluk. A jézusképek istenarcnak készültek egytől-egyig. Dávid Ferencnek Liszt Ferenc képét kölcsönözte a festő, aki Torda város rendelésére elkészítette történelmi, nagy büszkeségünk, a vallásszabadság törvényének kihirdetéséről festett híres alkotását. Nemrég újabb Dávid Ferenc arckép érkezett, más elképzelésben. Kíváncsian, várakozással tekintünk feléje. Minden új embertől egy új arcot, egy új embereszményt várunk. Nem azt, akit rég ismerünk, hanem egy újat, egy egészen új arcot várunk. Nem hízelgés iránta ez a várakozás, hanem egy megterhelés. Ősz fejével, az élet és az évek terhe alatt roskadozó testébe képesnek kell lennie beleültetni Jézus és Dávid Ferenc eszményi emberarcát. Embereszményünk megéléséhez példát kell nekünk mutatnia. Ha ránézünk, látjuk is rajta a feladat súlyát. A rászegezett tekintetek várakozásának terhét, hisz egy ideig nemcsak nálunk, hanem erdélyi testvéreinknél sincs más, aki felé fordulhatnának a várakozó tekintetek.

Mert eszménykép kell az embernek. Édesanyánk képe példázza mindnyájunknak ezt. Egy édesanyának nem is lehet gyermeke az, aki nem idealizálja emberi arcvonásait. Engem már akkor ösztönzött erre az édesanyám felé visszasugárzó szeretet, amikor imádkozni tanított édesapámért, hogy a mindannyiunkért szenvedett fogságából hozza őt haza a jó Isten. Olyan kis apróság voltam akkor! Nem is gondolta volna szegény édesanyám, hogy az imádság éppen őt teszi embereszménnyé nekem. Azt hiszem, ezzel mindenki más így volt, akit imádkozni tanított az édesanyja. Ma pedig, ha imádság sarjad az ajkunkon, édesanyánk képe elevenedik meg, mint az igaz ember eszménye. Azé, akivé lenni akarunk az életünkben.

El kell még mondanom ehhez egy kis otthoni beszélgetést. Elfoglaltságom közben mintegy magamtól kérdeztem egyszer, hogy hol van az az egykori magyarság, aki előtt tekintélye volt az igazságnak? Akiket csak fel kellett világosítani Dávid Ferenc prédikációjával, és Jézus hűséges, állhatatos követőivé lettek? – Pedig akkor nem volt sem autó, sem pedig fürdőszoba!

Hitvesem, mintegy a kézimunkájának válaszolta, hogy: – igen, ma azt hisszük, hogy autónkkal el tudunk menekülni az igazság elől, fürdőszobánkban pedig tisztára tudunk mosakodni emberi gyarlóságainkból. És azt hisszük, hogy ehhez nincs már szükségünk egykori embereszményeinkre.

Újonnan választott püspökünk gondterhelt arca, önmagán felülemelkedni akaró tekintete mutatja, hogy mégis van, hogy mennyire van! Ne veszítsük el tehát bizalmunkat, amivel neki tartozunk.

Ámen

Nyitrai Levente

Bencze Márton püspökké szentelésekor mondott ünnepi beszéde (részletek)

Akkor, amikor lelkeszi szolgálatom 40. évfordulója elérkezett volt, és akkor, amikor az 50. is, János evangéliumából idéztem: „Aki nékem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is: és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.” Mindkét alkalommal rendkívül meghatott különösen ez a mellékmondat, amely egyúttal záróakkordja e jézusi tanításnak: „Aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.” Megható! Mi lelkeszek úgy véljük, hogy szolgálunk. Szolgálatot teljesítünk. Istennek tetsző módon teljesítünk szolgálatot. Legalábbis ez a mi szándékunk. Ennek szellemében, ahogy az Úr Jézus tanított, akarjuk végezni a szolgálatunkat. Olyan felemelő, olyan megható lelkesznek lenni, annak, aki valóban lelkesz! És most, amikor az Unitárius Anyaszentegyház e Zsinati Főtanács alkalmával szerénységemet erre a tisztre elhívott – az egyházfői tisztre –, akkor úgy érzem nagymértékben szükségem van arra, hogy valóban átéljem azt, amit az Úr Jézus mondott, és ami az ő tanításait tartalmazza. Ez az Evangélium, amely hivatott arra, hogy az embert Istenével összekapcsolja. Erre nagy szüksége van annak, aki a legkisebb gyülekezetet vezeti ill. annak, aki a gyülekezetek élén áll.

Köszönöm azokat az ígéretet, amelyeket most idéztetek. Legyen szabad külön is megköszönöm az Erdélyi Unitárius Anyaszentegyház kül-

Az udvarhelyszéki Homoródkeményfalván születtem 1919. február 22-én, négy testvér közül harmadikként. Olyan családban töltöttem gyermekkoromat, amelyben mindennap imádkoztunk, vasárnaponként kétszer templomba mentünk, a nagy ünnepeket megszenteltük. Amikor eljött annak az ideje, vagyis 1931. őszén, drága jó szüleim elvittek a székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumba, melynek elvégzése után 1939-ben érettségiztem, majd még azon év őszén beiratkoztam a Kolozsváron székelő Unitárius Teológiai Akadémiára. Szüleim nem kérdezték tőlem, hogy lélekben kész vagyok-e a papi pályát választani! Tudatában voltak ugyanis annak, hogy egyrészt neveltetésem, másrészt hajlamom is a lelkeszi pálya felé vonzanak. Soha sem bántam meg ezt a mélyszéges elkötelezettséggel járó „választásomat”, pedig a kezdetkor nem is sejtettem, hogy ez a munkaterület fel nem sorolható nehézségeket rejt magában. Például olyan nehézségeket, melyek korunk világnézeti felfogásából származnak, magukkal hozván megélhetési gondjaink terheit is.

Negyedéves teológiai hallgató koromban pünkösdi ünnepén Kolozsváron voltam legátus. Főtisztelendő József Miklós püspök úrnál jelentem meg elsőnek tisztelgő látogatásom. Meglepetésemre a Főtisztelendő Püspök úr a következő kérdést tette fel: „Öcsém, hová kíván segédlelkésznek menni?!” Azt feleltem hirtelenében, hogy „ahová a Püspök úr tesz”. Így kerültem a Budapesti Unitárius Misszióház segédlelkészi állásába 1943. július elsejével dátummal. Majd 1944. júniusában ugyanide kaptam rendes lelkészi kinevezést, Dr. Csiki Gábor esperes-vezető lelkész mellé. Az Unitárius Misszióházban egy Diákothon működött, 30–35 egyetemi hallgató lakott benne. Egyrészt Székelykeresztúron, másrészt Kolozsváron végezte középiskolai tanulmányait, ennél fogva mindannyiukat ismertem. Csodálatos, örömteli érzés volt együtt lenni velük; sőt felügyelőjükként lenni együtt velük. Ehhez társult még a Budapesten alkalmi munkát vállaló, Erdélyből érkezett, székely leányok és legények nem kis közössége, akik Szent Mihály vasárnapjától húsvétig minden vasárnap délután összegyűltek a Misszióház gyülekezeti termében. Mindig velük voltam, – munkakörömhöz tartozott velük lenni –, vasárnap délután 6. órakor teljesen megtöltötték a templomot az istentiszteleten.

döttének, dr. Erdő János főjegyző úrnak a jelenlétét és azt az idézetet, amelyet mondott. És köszönöm nektek, kedves szolgatársaim, hogy elindítottatok ennek a nehéz életnek az útját. Biztató számomra, hogy együtt fogunk járni ezen az úton. Adja a jó Isten, hogy valóban szolgálni tudjuk az Unitárius Anyaszentegyházat. Az Unitárius Anyaszentegyház szolgálata egyúttal a magyar nép szolgálata is, bárhol éljünk, Erdélyben vagy Magyarországon.

Ugyanakkor az Unitárius Anyaszentegyház tudatában van annak, hogy a világon bárhol élő unitáriusok és szabadelvű keresztények mind-mind az embert szolgálják Isten akarata szerint. Ez az emberszolgálat alkalmassá tesz minket arra, hogy valamiképpen Jézus tanítványai legyünk. Ez egy rang. Olyan, amely a mi számunkra fontos, és amely egyúttal a küldetést is jelenti. Úgy kell élnünk, szólnunk, cselekednünk a gyülekezeteinkben, a Magyarországi Unitárius Anyaszentegyházban, hogy valóban építsük a lelkeket, és a testvériségnek az eszméje a gyakorlati életben is valóra váljék, ez vezéreljen minket. Hiszem, hogy próbálkozásunk olyan lesz, amelyen rajta lesz Isten áldása.

Ó, édes jó Atyám, legyen rajta a mi életünkön a te áldásod!

Amen

Az 1942. évi kolozsvári Egyházi Főtanács rendezte a szórványok helyzetét. Ennek keretében az Unitárius Misszióházhoz egy nagy szórványterületet csatolt Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség néven. A háborús események sajnos vésszesen éreztették kegyetlen hatásukat. A második világháború véget érve, hozzáálltunk egyházi életünk újjáélesztéséhez. A Diákothon bezáratták, a székely lányok és legények hazamentek. A Misszióház temploma és a hozzácsatolt nagy szórványterület viszont minden nehézségével itt maradt. Amikor dr. Ferencz József azoknak listáját kérte 1947-ben, akiknek az Unitárius Élet című lapot küldhetik, 409 címet adtam át, amelyen módfelett elcsodálkoztam, mondván: ennél valamivel többet csak a Budapesti Unitárius Egyházközség adott. Rengeteg munka van e 409 cím mögött: Újpesttől Vácig, a Rákostól Hatvanig, Vecséstől Szolnokig ill. Kecskemétig sok-sok unitárius család élt. Részükre 10 helyen tartottam, tartottunk istentiszteleteket. A 40-es évek végén e területen egy húsvét előtti, alatti és utáni ünnepi istentisztelet sorozatát tartottunk s egy hónapban egyszer szeretetvendégséget is, ismétlem: ezen

időben Dr. Csiki Gábor és én, ketten voltunk lelkészek. 1957. után lelkészi tevékenységem főleg a szórványterületen folyt. 1966-tól, R. Filep Imre püspöki helynök idején egyházi főjegyző-titkár és Högyes utcai lelkész voltam. Dr. Ferencz József püspöksége alatt egy ideig egyházi előadó és Högyes utcai lelkész, majd 1988-tól egyházi főjegyző-püspökhelyettes és Högyes utcai lelkész. Az utóbbi három évben püspökhelyettesként az egyházfői teendőket is elláttam. Most, 1994 őszén, letelvé a 6 éves ciklus, a Zsinati Főtanács püspöknek választott.

A legbiztatóbb az, hogy mindannyian arra törekszünk, hogy Istenben bízó lélekkel, odaadó munkakedvvel és igyekezettel dolgozzunk azon a nagyon nehéz munkamezőn, mely a magyar hazánkban a megszorodott – Erdélyből sok ezren érkeztek – híveink lelki gondjait igyekszik felvállalni. Mi rendületlenül hiszünk Isten megtartó segédelmében, szeretetében és gondviselésében. Az Úr Jézus nyomdokaiban kívánunk járni, az Ő példája követésében el nem fáradni, de sokat dolgozni.

Dr. Murvay Sámuel főgondnok

Régi udvarhelyszéki unitárius családból származom. Családunkban az unitárius egyház és – ettől elválaszthatatlanul – magyar népünk ügyének szolgálata százados tradíció volt.

Újszékely községben születtem. Apám az Egyházi Főtanács tagja, sok különböző bizottsági stb. munka részese. Nagybátyáimmal együtt alaposan kivette részét a székelykeresztúri báró Orbán Balázs Unitárius Főgimnázium fenntartásáért-megmentéséért vívott küzdelemből. Ez akkor (1932–1940) sikerrel is járt.

Édesanyám szül. Elekes Eszter, Siménfalváról, illetve családja egykor az ugyan-csak ősi unitárius településről, Székelyderzsből származott.

Anyai nagybátyáim: dr. Elekes Domo-kos egyházi főgondnok, és dr. Elekes Dénes egyházköri felügyelő gondnok voltak. Így a tágabb értelemben vett családban is bőven láthattam példáját az egyházunkhoz való ragaszkodásnak.

Az elemi iskola 4 osztályát szülőfalumban, Újszékelyen végeztem. Aztán – a kötelező töltött szalmazsákot is felpakolva – a fent említett székelykeresztúri gimnáziumba vittek. Ott érettségiztem, majd a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen jog- és államtudományi diplomát szereztem.

Háború és hadifogság után törvényszéki bíróként dolgoztam mindaddig, amíg „felülről” nem próbálták megmondani, milyen ítéleteket kell hoznom. Akkor lemondtam, majd 1956-tól, 32 éven át, ügyvéd voltam Marosvásárhelyen.

Az 50-es évek elejétől kapcsolódtam be tevékenyebben az egyházi életbe, vállalva mindenféle megbízatást és munkát, amit csak elvégezhettem. Az Egyházi Főtanácsnak, az Egyházi Képviselő Tanácsnak, és ezeken belül több bizottságnak tagja voltam. Ezek között, mint az egy-

ház jogtanácsosa (a jogügyi bizottság elnöke) az egyház összes peres és peren kívüli ügye mellett elkészítettem az egyházi törvények tervezeteit, tárgyaltam az állami és más hivatalos szervekkel, és igyekeztem helytállni, ahol szükség volt rám.

A fentiekkel egyidejűleg – több évtizeden át – mint a Maros-Küküllői Egyházkör felügyelő gondnoka, közvetlenül is részt vettem egyházunk belső ügyeinek vitelében.

1988 tavaszán – még a rendszerváltozás előtt – Magyarországra költöztem, és azóta itt folytatom egyházi munkámat, mint az Egyházi Főtanács és az Egyházi Képviselő Tanács tagja és jogtanácsos.

Erdélyben az egyház és népünk fennmaradása volt a tét. Ezért kellett minden erővel és eszközzel küzdeni.

Ott, az akkori igen súlyos helyzetben – ugyanúgy, mint most itt (Magyarországon) – a jelenlegi „szelídebb” körülmények között, két dolgot tartottam és tartok kiemelkedő fontosságúnak, egyházunk jövőjére sorsdöntő jelentőségűnek:

Egyik az ifjúságnak egyházi életünkbe való bevonása. Egyengetnünk kell az utánunk jövők útját, segíteni törekvéseiket, hogy egy szellemileg-lelkileg erős, új nemzedék vihesse tovább – a mienknél sokkal eredményesebben – egyházunk zászlaját, amelyet eleink annyi hittel, reménységgel bíztak ránk.

A másik az egész egyházunk lelki-szellemi egységének elve, amely mindig elkísért amikor a kényszer-határ bármelyik oldalán álltam, mert az egység feladása mindkét oldal számára egyaránt végzetes lehet.

Ez a kettős elv, mint útjelző vezérfonal, egész eddigi életemen, egyházi munkásságomon elkísért, és remélem, Isten segedelmével meg is marad számomra a földi lét végső határáig.

Az Erdélyen kívüli magyar unitarizmus története a XVI. és XVII. században

(Basilus Istvánnak, Socinus legfőbb védelmezőjének levele Dávid Ferenchez a magyarországi zsinatokról. *Eredetiből másolva.*)

Örömet az Úrban és sikert minden munkádban!

Isten szent és csodálatra méltó gondviseléséből igen sok jelenlévő előtt két hét leforgása alatt két zsinatot is tartotunk. Egyiket Békésen Margit napján, másikat Belényesen Illés napján. Testvéreink egyetértésével – jóllehet érdemtelenül – mindkettőn én voltam ügyünk védelmezője, Isten pedig dicsőséget szerzett az ő nevének mindkét zsinaton, és nyilvánvalóvá tette az ő szent fiát, Jézust, olyanoknak is, akik korábban ellenszegültek az igazságnak. Nem kívánok beszélni ellenfeleim zavaráról, nehogy úgy látszék előtted, mintha üres dicsőséget hajhásznék – amire pedig a legkevésbé sem vágyakozom –, de azt az egyet hitelesen és tiszta lelkiismerettel azért mégis megírom, tanúsíthatják ezt mindazon igazhívők, akik a belényesi hitvitán jelen

voltak, hogy midőn a zsinat mindkét részről megválasztott négy tekintélyes bírója megadta Károlyi Péternek azt a jogot, hogy álláspontját szabadon kifejtse, s addig beszéljen, amíg csak akar, ő több mint három órán keresztül beszélt – addig bírta szusszal –, én viszont az Úr lelke segedelmével – ahogy mondani szokták – nyomban és haladék nélkül hozzáfogtam a válaszadáshoz. Előbb a zsidókhöz írott levél első fejezetét magyaráztam, mivel Károlyi beszéde utolsó részében elsősorban erre hivatkozott. Erre ő híveivel együtt kiabálni kezdett, majd kijelentette, hogy én prédikációt tartok, és gúnyosan arra intett, hogy beszéljek csak a másik két fejezetről is. Én azt válaszoltam neki, hogy kész vagyok röviden azokban is feltárni Pál szándékát, és utána sorrendben megfelelek az abból kihámozott

összes hagyományos filozófiai álokoskodásra. De ő csakis azzal törődött, hogy alkalmat keressen válaszádom félbeszakítására. Híveivel együtt tehát hol fölugrált ültéből, hol a kezével vagy a lábával dobolt, és azt kiáltozta, hogy már nem tud várni, meg hogy indulnia kell a csengeri zsinatra, hol nevettek mindannyian, hol pedig méltatlankodtak, amiért túl sokáig szónokolok, pedig akkor még csak alig háromnegyed órája beszéltem. Akkor egy pártunkon lévő polgár, aki a disputa egyik választott bírása volt, kegyesen intette őket, hogy ne nevetgéljenek, hanem üljenek csendben, és figyeljenek arra, amit mondok. Ezen szelíd figyelmeztetés ürügyén azonban Péter veszekedni kezdett, s kijelentette, hogy ezek szerint én nem méltó vitapartner, hanem egy tudatlan ember vagyok, s hogy ezért nem kíván tovább figyelni a szavaimra. En ezzel szemben intettem őt, kérleltem és könyörögtem, méghozzá nemcsak saját és Krisztus nyájának üdvére, hanem a tisztességre is, hogy mérsékelje magát. Ugyanezt tette a hallgatók egész gyülekezete. Felajánlottam neki, hogy válasszon, reggel válaszoljak-e kérdéseire, avagy most azonnal (ugyanis már dél volt), de semmiféleképpen sem lehetett visszatartani. Így hát a többiek gúnyolódása közepette és mindenki akarata ellenére híveivel együtt szégyenszemre megfutamodott.

Én egy darabig még maradásra bírtam a népet, nehogy híre keljen e csúf esetnek, és mivel éppen vásárnap volt, nem akartam, hogy összetűzésre kerüljön sor. Amikor pedig még azt a hosszadalmas szónoklatot vagy inkább prédikációt tartotta, sokszor közbeszóltam, és gyakran kérelve intettem mind Pétert, mind a bírakat, hogy hasonló módon hallgassák meg majd az én válaszomat is, sőt még fenyegetőztem is, hogy addig nem fogom őt elereszteni, amíg beszéde minden egyes részére meg nem feleltem. De mit tehettem volna, ha egyszer nem törődött sem könyörgésemmel, sem fenyegetőzéseimmal, sem pedig a bírák intelmeivel és feddő szavaival. Egyébként hívott engem Csengerre, és gőgösen azt hajtogatta, hogy ott tartják majd az egyetemes zsinatot. Én az egész gyülekezet színe előtt megígértem, hogy el fogok menni, ha biztosítja az oda szállítást és a szabad elvonulást akár ő maga vagy övéi közül valaki más, de senki sem tett ilyen ígéretet. Sok más hasonló dolog történt disputálás közben, de hát én a zsinat kimeneteléről akartam legalább röviden beszámolni.

Szidalmazta a Major könyve ellen kiadott feleletet, s azt állította, hogy munkátokban ti magatok éltek azzal a bizonyos kifejezéssel, mivel az Atyát „első Isten”-nek neveztetek, amely hazugságnak én tüstént ellentmondtam. Szerettem volna, ha megmutatja nekem az idézet pontos helyét, de ő nem volt hajlandó rá. Erre kijelentettem, hogy vagy sajtóhibáról van szó, vagy pedig a kritikus részt adverbiumként kell érteni. Később aztán otthon megkerestük az idézetet, és a fol. L. 3-ban ilyen értelemben is találtuk meg. Nyilvánvaló tehát, hogy hazudott, és lelkiismerete ellen cselekedett.

Most pedig rátérek a békési zsinat kimenetelének leírására. Két napon keresztül reggeltől estig keményen disputáltunk. Az ellenfél vezetői a következők voltak: Lőrinc, ezen hely lelkésze, a túri lelkész, rektorával, Túri Jakabbal együtt. Első nap bebizonyítottuk és igazoltuk, hogy az Egy Isten az az Atya, és nem egyszerre három személy. Az Ó- és Újszövetség csaknem valamennyi tanúbizonyságát felsorakoztattuk a szöveg felolvasása és kifejtése során. Ők

ezzel szemben a Jehova és Elohim szavakkal játszadoztak, hogy ezek mindenképpen egyet és hármat is jelöljenek, meg hogy az Elohim név a „teremtsünk”, a „szállunk alá” és más hasonló kifejezésekkel van egyeztetve. Mi az efféle játszadozást könnyen kivédtük, és bebizonyítottuk, hogy az ilyesmi csak üres álmodozás. A következő napon János evangéliumának első fejezetéről értekeztünk, és a környező bibliai helyek felhasználásával teljességgel nyilvánvalóvá tettük, hogy Isten Igéje azonos Jézus Krisztussal. Ők semmi másra nem tudtak támaszkodni, mint a következő kifejezésekre: „Isten volt”, „Istennél volt”, és „testté lett”. És mi történt? Minthogy nagy kiabálás és tülekedés támadt, mivel sem a város polgári magisztrátusa nem tartott rendet, sem pedig a négy választott bíró (kettő-kettő mindkét részről), este búcsút mondtunk nekik. Nyilvánvaló fenyegetések is elhangzottak, és bizonyos, hogy ha nem más úton, tudniillik nem a Makra hegyen keresztül távoznánk, kardélre hánytak volna minket, belényesieket, de legalábbis engem. Távozóban ugyanis hírül vettük, hogy öt helyen is csapdát állítottak nekünk. Így elárult minket az a Lőrinc nevű fickó. A disputa kimenetele azonban a lelkiekre nézve mégis örömteli volt. Mert távozásunk napjának reggelén az ellenkező pártból választott bírák egyike, Tamás, a mágocsi lelkész, aki okosság, műveltség és erkölcsösség tekintetében mindannyiuk közül a legkiválóbb volt, felkeresett minket, barátságosan elbeszélgetett velünk, bizonyos latin könyveket is vásárolt, majd kijelentette, hogy fél éven belül mindenképpen a mi hitünkre fognak térni. Vendéglátónk pedig elmondta, hogy száz vagy talán kétszáz polgár máris elfogadta a hittételeinket. Számos polgárral együtt ezért kérve kért minket, hogy küldjük hozzájuk Tót Miklóst. Hát döntsétek el, mi hasznosabb Krisztus egyházának. Továbbá, mivel a békési zsinaton olyan nagy kiabálás támadt, és oly nagy felindulás keletkezett a mieink soraiban is, megígértem az ellenfélnek, hogy egy másik zsinatot is tartunk innen nem messze, tudniillik Simádon, méghozzá Mária születése napján, amikor is ott éppen vásár lesz. Megígértem, hogy Méltóságod is ott lesz, és Erdélyből még mások is. Döntsétek el, mit fogtok tenni ez ügyben. Simánd nincs messze a Királyi Fenség országának határától, úgy négy mérföldnyire van a Köröstől[?], vagyis még teljességgel ide tartozik. Ezenkívül ennek a mezővárosnak a polgárai jószágosak, kegyesek és igen kiválóak, és a főbíróval együtt velünk voltak közülük öten. A lelkész egy kiváló műveltségű, méltóságteljes ember, jószágos és mértékletes, aki méltó a szuperintendensi tisztségre is. Ha tehát módokban áll eljönni, a lelkészek kétségtelenül még távolabbi helyekről is ide sereglenek majd. Amennyiben ez az ötlet elnyerné tetszésedet, Biharon egy másik zsinatot is tartanánk ugyanabban az időben, valószínűleg előző vasárnap, vagyis szeptember harmadikán, hogy így az egyikről át lehessen menni a másikra. A téziseket a meghívólevelekkel együtt nyomtassátok ki ti magatok, hogy az ellenfél által tartott másik két zsinat ellensúlyozására mindkét zsinat egyetemes zsinat lehessen. Ügyeljetek rá, hogy időben jelenjenek meg és érkezzenek meg hozzám stb.

[1570 júliusának végén]

(folytatjuk)

Szász János

Könyvismertetés

Felekezeti egyházjog Magyarországon

Fenti címmel 1994. nyarán 245 oldalas kötet jelent meg Budapesten az Unió Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft. gondozásában. A könyv hét fejezetből áll:

A katolikus egyházszervezet rövid történetét Beke Margit, a katolikus kánonjogot dr. Csordás Eörs, az ortodox kánonjogot dr. Berki Feriz, az evangélikus egyház vázlatos jogtörténetét dr. Fabinyi Tibor ismerteti; a református egyházjogról dr. Bajusz Ferenc, az unitárius egyházjogról dr. Lőrincz Ernő ír; végül a magyarországi zsidók és az izraelita felekezet jogállásának alakulásáról dr. Schweitzer József és dr. Schweitzer Gábor ad összefoglalást. A további érdeklődés megkönnyítésére a szerzők fejezetenként forrásjegyzéket helyeztek el.

A kötet szerkesztője dr. Rác Lajos főiskolai tanár, aki az előszót is jegyzi, miután mottóként a tordai országgyűlés „végzeményét” idézi: „A hit Istennek ajándéka, ez hallásból lészön, mely hallás Istennek igéje által vagyon.”

A könyv megjelenését mi, unitáriusok is több okból méltathatjuk. Először is üdvözlendő maga a tény, hogy hosszú évtizedek után egy ilyen jellegű hiánypótló munka egyáltalán napvilágot látott. Másodsorban – bár egyetemi illetve főiskolai tananyagnak szánták – jól szolgálja a lelkes kar és a laikus hívek tájékozódását is, hiszen sokfélekezetű ország vagyunk, s az ökumenikus gondolatot, egymás jobb megismerését, tiszteletét minden eszközzel érdemes előmozdítani. Végül örömdetes, hogy az egyházjog a hittudományi fakultások zárt tanrendjéből kilépve, a világi intézmények tanmenetébe is átkerül, s az ifjúság általános kultúráját a vallásos műveltség horizontjával is tágíthatja. Külön öröm, hogy ebben a folyamatban a Magyarországi Unitárius Egyház jelen van, és a „történelmi kollegák” sorában a kötet unitárius egyházjogról szóló szerény fejezete ezt fölmutathatja.

Dr. Lőrincz Ernő

Jakab Mária:

Parsifal

Közönyt viselek szívemen
Mint lovagok
Páncélt hordanak
Mert szakaszokra osztottam a semmit
Ne érjen utól
Lihegő falka-had
Titkomat tépik sebezve
Kíváncsi ordasok
S az egyetlen, kire bíztam volna
Oly együgyü
Hogy magamra hagyott

Sok szeretettel köszöntjük kedves **Ilonka** néninket, **Siska Ferencnét**, aki december 5-én töltötte be életének 75. esztendejét. Nélküle elképzelhetetlen egyházunkban ünnepi esemény vagy szeretetvendégség. Mindenhol ott van, féltő gonddal figyel, vigyáz mindenre és mindenkire. Hitét ápoló, egyházát építő szellemisége egész életútját végigkíséri, szülőhelyétől, az erdélyi Vargyastól egészen Budapestig. Velünk örül örömeinknek, könnybe lábad a szeme, ha bánatunk van. Szeretevendégségeinken a korát meghazudtoló fiatalos lendület és a hitét tette váltó igyekezet, ünnepélyeinken az ajándékozó szeretet, ez mind együtt van a mi drága Ilonka néninkben. A nem mindennapi esemény alkalmából Isten áldását és gondviselő segítségét kéri életére „nagy családja”, az Unitárius Egyház.

Nagykövet-feleségek látogatása a Szeretetszolgálatnál

A szokásosnál is népesebb volt a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat Erőspusztai Menekülteket Befogadó Átmeneti Otthona. 1994. október 29-én és az azt követő napokban a „Protestáns Napok” sorozatához kapcsolódva a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat ezúttal bemutatta az Erőspusztai Átmeneti Otthonát a gyülekezeti tagoknak és az érdeklődőknek. Most nemcsak Dunaharasztaból, Dunavarsányból, Majosházáról és a környékről érkeztek érdeklődők Erőspusztára, hanem olyan jeles vendégeket is fogadhatott az Átmeneti Otthon, mint az Egyesült Államok és Nagy-Britannia magyarországi nagyköveteinek feleségeit is.

Két illusztris vendég, két, a szociális munka iránt elkötelezett hölgy látogatott el a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat XIII. kerületi Szociális Központjába és a szolgálat erőspusztai Menekülteket Befogadó Átmeneti Otthonába.

Vera Blinken asszony, az amerikai, és Lady Birch, az angol nagykövet hitvese nemcsak a szociális munka tiszteletében hasonlítanak egymásra, de mindketten kitűnnek a diplomáciai karból kitűnő magartudásukkal is. Így nem is meglepő, hogy szociális munkások, szeretetszolgálati vezetők, segélyezettek és menekültek örömmel fogadták őket a félnapos program során, Budapesten és Erőspusztán is.

A nagykövet-feleségek gondoskodtak arról is, hogy demonstratív megjelenésük kellő visszhangot kapjon, ráirányítsa a figyelmet a szociális és karitatív munka társadalmi hasznosságára ebben a térségben is, ahol az ilyesfajta feladatokat negyven-ötven évig az állam kizárólagosan magának tartotta fenn – csak éppen sokszor elhanyagolta azt. Ennek a társadalmi visszhangnak az érdekében meghívták a látogatásra a Duna Televízió forgatóstábját, az MTI tudósítóját és a Magyar Hírlap újságíróit is.

A népes látogató küldöttséget Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkésznő, a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat Igazgató Tanácsának tagja fogadta a Turbina utcai Szociális Központ előtt, majd Lehel László lelkész a Szeretetszolgálat igazgatója bemutatta a központ ruharaktárát, a száz adagos ebédkiszállító központot, a szociálisan nehéz helyzetben lévők különleges munkaközvetítőjét – ahol például hajléktalanok munkaközvetítésével is foglalkoznak – és a központban működő ingyenes szociális és menekült jogsegélyirodát.

A két nagykövetfeleség és az újságírók ezután ellátogattak a Szeretetszolgálat dunavarsány-erőspusztai átmeneti menekültotthonába. Kováts Béla, a Szeretetszolgálat menekültügyi koordinátora bemutatta a végéhez közeledő átalakítási-renoválási munkálatokat, valamint a tervezett új konyhaépület kialakítását.

Vera Blinken asszony és Lady Birch találkoztak az otthonban élő boszniai menekültekkel, s megállapíthatták: az állami menekülttáboroknál összehasonlíthatatlanul jobb körülmények között él – és dolgozó! – bosnyákok a körülményekhez képest elégedettek sorsukkal, és jól érzik magukat.

A látogatás után Vera Blinken asszony és Lady Birch nyilatkoztak a Duna Televíziónak és a Magyar Hírlapnak: részben elégedettségüket fejezték ki a látottak felett, részben pedig arra biztatták az újságírókat, hogy irányítsák rá a társadalom figyelmét a menekültek súlyos gondjaira, amelyeken csak széles összefogás alapján lehet valamelyest enyhíteni.

A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat Alapítvány számlaszáma:

Budapest Bank Rt. 209-23006

Cserkész tábor Erdélyben

avagy levél Nénémnek

A nyolcadik napon reggel csak a mi csapatunk indult útnak Vargyas felé, néhány „kültaggal” együtt. Szegény autóbuszunk! Alig ment „hússzal”, mégis csodáltuk, hogy nem esett szét ezen az úton, gépkocsivezetőnk füle pedig dalos jókedvünket sínylette meg! Vargyason is felettébb szeretetteljes fogadtatásban volt részünk. Andorkó és Dimény tiszteletes urak megmutatták nekünk a helyi kőtárat római és középkori épület- és símaradványokkal, a báró Daniel-család egykori kúriáját, az unitárius templomot, a híres fadaragó Sütő család portáját, s hogy „éhen ne haljunk”, hatalmas tál „pánkót” is kaptunk porcukorral és borvisszel. Volt mit mesélni a szállásunkon maradtaknak! Igaz, 2 óra helyett 5 órára értünk vissza, de még így is maradt teljes két óránk mosásra, varrásra, rámolásra, naplórásra.

A kilencedik napon az előző napival azonos úton indultunk el az elkövetkező három nap színhelyére: „a Király-sarki iskolához”. Szegény buszunkat úgy kellett kitolni a „mocsárból”, ahová besüppedt. Ekkor olyan tábori élet kezdődött, mint más táborokban bármikor: felvertük sátrainkat az udvarhelyi Budvár csapat sátrai mellé. Ebéd után akadályverseny volt, amin teljes létszámban részt vettünk, igen lelkesen, majd vacsora és tábortűz következett. A tábortűzet a fogadó helyi csapat adta; nagy sikere volt, és végig általános jókedv uralkodott. Esti szórakozásunknak sajnos hamar véget kellett vetni, mert másnap is várt ránk a program.

A tizedik nap reggelén a patak felé lopakodva még dideregtünk a harmatos fűben, de zászlófelvonáskor már buzgón ünnepeltük (és „dobáltuk fel”) a helyi napostisztet születésnapja alkalmából. A délelőtti forgószínpad alatt pedig már kénytelenek voltunk egészen árnyékba húzódni a tűző nap heve elől. Ezután közös ökumenikus istentiszteleten vettünk részt a legnagyobb templomban: Isten szabad ege alatt, katolikus, református és evangélikus cserkésztestvéreinkkel együtt. Az egyházi szolgálatot egy udvarhelyi r.k. plébános (Daniel Ernő) és egy ugyancsak udvarhelyi unitárius lelkipásztor (Rüsz Domokos) látta el. Az istentiszteletet követő ebéd és rövid csendes pihenő után a tábor nagy része számháborúzni indult, a többiek pedig az esti tábortűzhez készülődtek, amit aznap mi adtunk. A mókás részben akadtak ugyan kivételvalók, de a komoly, elmélkedő rész igen jól sikerült.

Másnap kicsit furcsán ébresztettek: a kedves költögetés következtében majdnem összedőltek a sátrak. Utolsó állótábori napunkon beiktattunk még egy búcsú-túrát az Almási barlanghoz. Útközben borvizes patakokon keltünk át, elhagyott istállóba kukkantottunk be, sőt: még szakadékot is másztunk! Sejtetheted, hogy a táj itt felejthetetlenül szép volt. A 18 km-es út bizony feltörte a lábunkat. Ebéd után a búcsúúszás következett a patakban, majd sátorbontás. De az autóbuszunk visszafelé csak úgy tudott jönni a patak partján, hogy előtte 2-3 fiú szaladt, és arébb-arább gurították az útról az éles köveket. Nem csoda, hogy este Szentmártonban szinte beestünk az ágyunkba.

A tizenkettedik napon Kis-Baconban a nagy mesemondó és irodalmár: Benedek Elek emlékházát tekintettük meg. Legjobban saját sirverse fogott meg: „Jézus tanítványa voltam, gyermekekhez lehajoltam, a szívemhez felemeltem, szeretetre így neveltem.” Ezután fürdés következett a szép, kellemes és aránylag tiszta Szent Anna-tóban, amit a csík-somlyói Mária kegytemplom és a tusnádfürdői modern r.k. templom megtekintése követett, ahol meglepve ismertük fel a vargyasi Máthé családnak a keze munkáját, akikhez Vargyason már nem tudtunk eljutni. Ez volt az utolsó éjszakánk Homoródszentmártonban!

Másnap már ismét az összes csomaggal, sátorral, élelmiszerral felszerelve indultunk tovább autóbuszunkkal. Úti célunk a prázsmári evangélikus erődtemplom volt. Mennyit hallottunk az iskolában az erődtemplomokról, de bizony én csak most láttam életemben először ilyen csodálatos és érdekes műemléket. Délutáni programunk Brassó volt. Itt megnéztük a Fekete templomot, a városházát, a főteret, a Honterus-szobrot, de a Pojánán a lanovkára nem tudtunk felszállni, mert a „külföldiek meneti jegye” megfizethetetlenül drága volt. Helyette így is csodás látványban volt részünk a Vöröstorony-szorosban, ahol a várat is megnéztük kívülről-belülről. Aznap este Brassóban önfeláldozó unitárius hívek ven-

A cserkészek istentiszteleten a kolozsvári belvárosi unitárius templomban.

dégszeretettel élvezték vacsorára és éjszakára. Házigazdáinkra mindig szeretettel fogunk gondolni!

Reggel korán indultunk tovább Fogarasnak. A vár bizony sok mindent mesélhetne nekünk Erdély történelméből (fejedelmek, török-kor, kuruc-labanc idők, vagy pl. Pókainé története).

Gyulafehérváron a székesegyházban megkoszorúztuk Márton Áron sírját, és névadónk: János Zsigmond fejedelem szarkofágját. Déván este még volt annyi időnk és erőnk, hogy a serpentin felkapaszkodjunk a várba, és elhelyezzük a cellában asz összetört magyar nyelvű emléktábla előtt a kegyelet virágait. Lenn, a városban, a r.k. lelkigyakorlatos házban (a régi Ferences kolostorban) kaptunk szállást. A csöndes, békét árasztó épületben jól esett az éjszakai nyugalom. Ez volt az utolsó közös éjszakánk a 14 napos táborozásunk során. Bizony, hosszú volt ez a két hét, fáradtak is voltunk már, de a közösen megélt emlékek, élmények összehozták bennünket; közös imánkban este hálával emlékeztünk erre.

Reggel nekirugaszkodtunk az új napnak: Arad főterén még megálltunk képeslapokat venni, majd kimentünk a 13 aradi vértanú emlékművéhez, s azt megkoszorúztuk. A fényképezés befejeztével megebédeltünk. A határon igen gyorsan és simán jutottunk át (a román határőr már fel sem szállt a buszba!). Magyarországi területen Gyulán fagyaltotunk, s most már csak 4 órai egyenes út várt ránk hazáig. Epen, egészségesen, hiánytalanul megérkeztünk a Nagy Ignác utcai épületünk elé, ahol a szülők „erdeje” várt már bennünket nagy-nagy örömmel és megnyugvással.

Kedves Lili Néni!

Megpróbáltam egy-egy képet felillantani Neked élményekben dús-gazdag utunkról. Gondolhatod, hogy órákon keresztül tudnék mesélni. De el kell búcsúznunk az örökre felejthetetlen emlékek felidézésétől, és készülődni kell az új esztendőre. Szervezzük az ez évi programot, hogy az „ujoncoknak” is meg tudjuk mutatni, milyen „jó játék” az a cserkészlet! Minden 10-12 év körüli lányt és fiút szeretettel várunk új csapat-otthonunkba: az Alkotmány utcai front földszintjén balra az udvarban. Nagyon készülünk rá, hogy úgy tudjuk berendezni, feldíszíteni a helyiséget, hogy abban csakugyan otthon érezzük magunkat. Ha már „fogadóképesek” leszünk, jelezni fogom és okvetlenül várjuk látogatásodat!

Neked és egész kedves családodnak és az összes szomszédnak jó kedvet, jó egészséget és jó munkát kíván szeretettel unokahúgod:

Emőke Villő

Sipos Emőke Villő
s.tiszt

Egyházközségeink életéből

„Menni kellene házról házra”

... Menni kellene házról házra, városról városra, mint egy izzadt, fáradt, fanatikus csavargó. Csak két égő szememet, szakadozott ruhámat, porlepett bocskoromat hívni bizonyosságul a szeretet nagy igazsága mellé. És rekedt hangon, félig sírva, kiabálni minden ablak alatt: Szakadt lelkeket foltozni, foltozni! tört szíveket drótozni, drótozni!

(Dsida Jenő verséből)

Valamelyik tavaszi Unitárius Életünk számában és legalább 15 napi- és hetilapban megjelent egy segélykiáltás kórház-ügyben. Messze-Székelyföld egy gyönyörű részén, a zavaros Nyárád mentén jószívű, tehetős emberek egy része „összeesküdt”, hogy minden akadályoztatás, gáncsoskodás ellenére kórházat hív életre. Mert Nyárádszeredában, ott, ahol Bocskai uramat Erdély fejedelmévé választották, a Ceausescu-féle román állam és Nagy-Románia álmodói nem tartották szükségesnek, hogy a színszékely vidék betegeinek életét tovább toldják-foldják az orvosok, a kórházat elszorították, a szülészeti leállították, gondolván, hogy ez utóbbival értésre adják, hogy a székely gyermekek születése sem országos gond a nemzetállam megteremtésében. Jobbágyfalva-Nyárádszereda testvéregyházközségeként Füzesgyarmat unitárius közössége elhatározta, hogy gyűjtést indít e nemes ügy megsegítésére. Lelkész és családja, akik valamikor e tájon találtak menedéket és segítséget a székelység és segítségeik üldözése előtt, úgy érezték, hogy a sok jóért valamit törleszteni kell. A felhívásokra széles e kis hazából mindenhol jöttek az adományok. Mohácstól Tatáig, Budapesttől Békéscsabáig nyugdíjasok, fiatalok, az aszói gimnazisták Hönig tanárnőjük vezetésével (ők a nyárádszeredai Gimnázium testvériskolája) egyszóval sokan, akik meghallották az ablakok alatt, félig síró, rekedt hangunkat, hogy a szakadt lelkeknek, tört szíveknek, beteg, ziháló kebleknek, reszkető kezeknek, roskadozó vállaknak, a megszületendőknél kórház és szülészeti kell a Bekecs alá. Az összegező élménynél százszorta nagyobb volt az, amikor augusztusban elvittük az adományt. Átszámolva 600.000 lejt tett ki. Boldogan mondták el az Alapítvány intézői, hogy tavasszal beindult a gyógyítás, sok hálás meggyógyult hagyta el azóta a kórházat. Fájdalommal mondták el, hogy a szülészeti nem tudták még elindítani anyagi okok miatt, amire még várnak és remélnek sok-sok támogatást. Minden adományozó köszönő levélben fogja megkapni a füzesgyarmati egyházközség és a kórház anyagi ügyintézőinek hálálkodó sorait. Boldogok vagyunk, hogy kis közösségünk e szeretet-akcióban kezdeményezhetett, és a maga 5.000 forintjával részt vállalhatott. Egyetemes Egyházunk is boldog lehet, hogy 10.000 forintjával olyan ügyet pártolt, amelyikkel a Székelyföld olyan részét támogatta, ahol az unitárius gyülekezeteknek egy gyönyörű csokra él és dolgozik. Isten áldása legyen minden nemes célon, és e célokat megvalósítani akaró jószándékú gyermekein.

Balácsi László

Füzesgyarmat

Gyönyörű szeptember, igazi őszi október búcsúzott életünkben. Oly rohamosan fut Isten ideje, hogy mindjárt az 1994-es mérőkövet is magunk mögött tudjuk. Az utolsó lap-találkozás óta volt iskolakezdés, sok-sok elválás, vizsgalás.

Szeptember utolsó vasárnapján az őszi hálaadás ünnepét tartottuk. Viszonylag elég szép számban érdeklődtek sajátos ünnepünk iránt. Köszönettel vettük Gyáni Endrének presbiterasszony és családja úrvacsorai kéréseiket ajándékozását.

Október folyamán is megtartottunk minden nevezetes ünnepet, 6-án az aradi vértanúkra emlékeztünk, 23-án az 1956-os forradalmunkat dicsőítettük, 30-án a reformáció szellemét idéztük. Minden alkalomra szép gyülekezet volt kíváncsi.

Október utolsó vasárnapja délutánján megtartottuk vallásos összejövetelünket, amelyen a gyermekistentiszteletet Balácsi Noémi Kinga gimnazista tartotta. Utána a lelkes hitelesítő verset olvasott fel, melyet követően az imateremben elfogyasztottuk az alkalmi agapét. Köszönjük híveink érdeklődését és adományait.

Októberben meglátogatta gyülekezetünket egy amerikai lelkes házaspár. Céljuk az, hogy testvéregyházközséget szerezzenek nekünk, amely majd a segítségünkre is lehet egyházi, vallásos, emberszolgálati ügyeinkben.

Fájdalmas eseményről kell beszámolnunk, amikor elmondjuk, hogy ismét elvesztettük egy jó hívünket. Zsadányi Imrénne sz. Csathó Emma testvérünk azóta lett közösségünk pártfogója és hűséges látogatója, mióta először Erdélyben jártunk. Férjével sok istentiszteletünkön, ünnepünkön vett részt. Egy nehéz, kegyetlen betegség ragadta el napok alatt, október 4-én. Az aradi vértanú napján tettük el óriási részvét mellett a Nyugati temetőbe szeretetei mellé. Emlékét mindnyájan megőrizzük, a rokonok mellett kis egyházközségünk is, ahol mindig otthon érezte magát. Adjon az Egek Ura csendes pihenést neki, a gyászolókat vigasztalja!

A lelkes ebben az évben is a közeli Darvas község Általános Iskolájában tanít angolt és éneket a 3-8. osztályokban. Itthon is várja komoly szándékú ifjak jelentkezését nyelvtanulásra, korrepetálásra.

Kérjük híveinket, szimpatizánsainkat, hogy bármilyen ügyben bizalommal keressék Hivatalunkat, családi otthonunkat, és igyekezzünk segítségünkre lenni. Köszönjük, hogy megtisztelnek!

(Részletek a füzesgyarmati Unitárius Kereszténység c. kiadványából)

Rubindiploma

Az ELTE jogi karán, november 4-én, rubindiplomát adtak át dr. Szász Mihály fiának, a hetven évvel ezelőtt megszerzett jog- és államtudományi doktorátusa alkalmából. Mihály bácsi hatvan évét töltött, mint bíró, tanácselnök, csoportvezető a különböző bíróságokon. Munkáját mindig igazságosan, lelkiismeretere hallgatva végezte, ezt bizonyítja a sok hálálkodó levél, valamint a Fővárosi Bíróság Elnökének díszoklevele, és az igazságügyminiszter „Kiváló munkáért” kitüntetése is. A rubindiploma átadásakor egyházunk nevében jelen volt és köszöntötte dr. Szász Mihályt Útő Lajos és felesége, valamint Bencze Franciska. Ezúton is gratulálunk e gazdag életpályához, és Isten áldását kérjük Mihály bácsi életére!

KÜLFÖLDI HÍREK

Az angol „*The Inquirer*” októberi számában a londoni Hampstead városrészben levő *Roslyn Hill Chapel* unitárius templomának vezetősége arról számol be, hogy testvéregyházközi kapcsolatba léptek a budapesti Nagy Ignác utcai unitárius templomunk gyülekezetével. A nyár folyamán személyesen is felvették a kapcsolatot **Orbókné Szent-Iványi Ilona** lelkészével. Reméljük, hogy ez a kapcsolat a jövőre nézve elmélyül és gyümölcsözővé válik.

A „*The Canadian Unitarian*” című, negyedévenként megjelenő lap utolsó, szeptemberi száma egy cikket közöl **Felicia Urbanskítól**, aki arról ír, hogy milyen nagy hatással volt rá **Gellérd Imre** néhai lelkész „Az úrvacsora unitárius értelmezése” című tanulmánya. Ennek elolvasása világosította meg számára azt, hogy az unitárius úrvacsora-tan értelmezése van legközelebb a jézusi úrvacsorához.

A „*The Inquirer*” október 15-i száma közli **Kászoni Józsefnek** az „Unitárius Közlöny”-ben már korábban megjelent cikkét: „A homoródszentmártoni Ifjúsági Ház és Konferencia Központ története”. A cikk a magyarul megjelent szövegnek angol nyelvű fordítása; főleg a cikk második részét ismerteti, mely az amerikai-kanadai unitáriusok bekapcsolódását írja le az Ifjúsági Ház programjának keretében.

Az angol nyelvű „*The Inquirer*” november 12-i száma néhai püspökeink, **dr. Ferencz József** és **dr. Kovács Lajos** emlékét idézi az „Unitárius püspökök gyásza Magyarországon és Romániában” című írásában, melynek szerzői az elhunytak kortársai: **John McLachlan**, **Kenneth Twinn** és **Martin Hall**. A szerzők írásuknak a következő alcímet adták: „Az angol lelkész-kollegák emlékeiket idézik.”

Az emlékezők mindhárman személyesen is ismerték néhai püspökeinket még abból az időből, amikor dr. Ferencz József és dr. Kovács Lajos is külföldi tanulmányaikat végezték a távoli szigetországban. **John McLachlan** emlékezését 1933-ra datálja, arra az évre, amikor itt Budapesten ismerkedhetett meg dr. Ferencz Józseffel. Arra is szívesen emlékezik vissza az angol nyugalmazott lelkész, amikor évekkel később feleségével együtt a püspök úr és felesége kedves vendégei voltak itt Budapesten, és mely alkalomból ifj. **Bartók Béla** néhai főgondnokunk vendégszeretetét is élvezték. A vendéglátók is kedves vendégei lehettek a cikkíróknak és családjának a későbbi években a **Cambridge-i lelkésziségének** idején.

A cikkíró meleg hangon emlékezik meg dr. Kovács Lajos püspökről is, akit az angliai tanulmányi éve alatt ismert meg Oxfordban, s akivel a későbbi évek során több alkalommal találkozhatott még Erdélyben és Angliában egyaránt, melyből a legemlékezetesebbet emeli ki. Ez nem más, mint az 1979-es esztendő, az az év, amikor az erdélyi unitáriusok nagyszabású ünnepség keretében rendezték meg **Kolozsvárott, Tordán és Déván Dávid Ferenc mártír püspök halálának 400 éves évfordulóját.**

Kenneth Twinn is kronológiai sorrendet állít az emlékezésének, s szívesen gondol vissza a 30-as évek elejére, amikor mind **dr. Ferencz Józseffel**, mind **dr. Kovács Lajossal**, mind pedig **James Luther Adams**-szal, a Harvard Egyetem későbbi híres etikaprofesszorával megismerkedhetett.

Az 1935-ös év mindhármukat, a cikkíró és két néhai püspökünket is **Strasbourgban** találja, akik újbóli találkozásukat egy megnevezéssel tudják megfogalmazni. Ők az unitárius „szentháromság”. Nos ennek két tagjától vesz búcsút írásában a Dél-Angliában élő idős, nyugalmazott unitárius lelkész, s vele együtt mi is: Isten velük, püspök urak, nyugodjanak csendesen, emléküket mi is megőrizzük.

HÍREK

Budapesten 1994. november 6–10-e között rendezték meg a „*Keresztény-Zsidó Teológiai Hét*” keretében, a **Keresztény-Zsidó Társaság** megrendezésében azt az előadás-sorozatot, melyen a **Pentateuchról** (Mózes 5 könyvéről) tartottak hétfőtől péntekig előadásokat. Az előadók között minden alkalommal volt egy zsidó és egy keresztény teológus; ki-ki a maga megközelítésében adta elő mindazt, amit a mózesi könyvekről szándékozott elmondani. Az előadások minden alkalommal más-más helyen történtek. Mózes első könyvéről a **Nagyfuvaros utcai zsinagógában**, Mózes II. könyvéről a **Gyulai Pál utcai református templomban**, Mózes III. könyvéről a **Högyes Endre utcai unitárius gyülekezeti teremben**, (melyen jelen volt többek között: **dr. Szécsi József**, a Társaság titkára, **Bencze Márton** püspökhelyettes, **Deutsch László** rabbi, **Kászoni József** lelkész, mint előadók, és nagyszámú érdeklődő), Mózes IV. könyvéről a **Deák téri evangélikus templomban** hangzott el az előadás. Aki mindegyiken részt tudott venni, annak ismeretei igencsak megszorodhattak a mózesi könyvekről, s egy egész csokorralalót köthettek egybe önmaguk számára az előadássorozat végével.

Az előadásokat, első alkalommal, vidéken is megrendezték **Debrecenben** november 13–17-e között.

Az **Országos Protestáns Napok** keretén belül a **Reformáció Napjára** való emlékezés jegyében október 30-án, vasárnap délelőtt 11-kor az ünnepi istentiszteleten egyházzenei hangversenyt rendeztek a **Nagy Ignác utcai templomunkban**. A műsorban részleteket hallhattunk **J.S. Bach** műveiből **Ilkei Lehel** gitárművész előadásában, majd szemelvények hangzottak el a **XVI–XVIII. század protestáns zenéjéből** a **Musica Historica** együttes előadásában, **Csörsz Rumen István** vezetésével. Az együttes egyébként a közelmúltban adta ki újra kazettán az **Unitárius Alapítvány** támogatásával **Balassi Bálint** megzenésített műveit.

Az **Ökumenikus Tanács** az **Országos Protestáns Napok** befejezéseként október 31-én a **Deák téri Evangélikus Templomban Országos Reformációi Emlékünnepélyt** rendezett, ahol előadást tartott **dr. Harmati Béla** ev. püspök, ígét hirdetett **Révész Árpád** baptista elnök, az ünnepi szertartáson részt vett, és egyházunkat képviselte **Bencze Márton** püspökhelyettes.

A **Budapesti Unitárius Egyházközség** nevében halottak napja előtt, ez évben is elvitték a kegyelet és a megemlékezés korszorúit a budapesti temetőben nyugvó egyházi halottak sírjára **Bencze Márton** püspökhelyettes, **Orbókné Szent-Iványi Ilona** és **Kászoni József** lelkészek.

Az unitárius egyházzól és egyházjogról hangzottak el előadások diákhallgatóság előtt a budapesti Államigazgatási Főiskolán (XI. 16) és az **ELTE Jogi Tudományi Karán** (XI. 18). – A nagy figyelemmel kísért előadásokat **dr. Lőrincz Ernő** egyházi főtanácsos, az **Unitárius Alapítvány** elnöke tartotta. Az előadás befejezése után több hallgató tett fel kérdéseket, köztük nem egy az unitárius egyház hitelveire vonatkozott.

A Timár Tourist bemutatkozik

Szabó Szonja vagyok, az iroda vezetője. Unitárius, **Dr. Erdő János** tanítványa. **Kolozsváron** születtem és konfirmáltam. 1960 óta élek Budapesten.

Az iroda neve: **Timár Tourist**, édesanyám emlékére, akinek a lánykori neve **Timár Zsuzsanna**, szintén unitárius, harangláb szültesű. **Harangláb Erdélyben** a **Mezőség és Székelyföld** határán levő kis falu, melynek unitárius temploma elárvultan áll egy dombon, mert nincs lelkésze a falunak, így istentiszteletet nem tartanak benne.

Az irodát 1990-ben alapítottam. Fő tevékenységünk az erdélyi utak szervezése, de a világ bármely tájára szervezünk utat, repülőjegyet és szállást foglalunk egyénileg is. Ezen kívül az engedéllyel rendelkező magyarországi utazási irodák útjait árusítjuk, azonos áron.

Felajánlom unitárius testvéreimnek, hogy aki az **UNITÁRIUS ÉLET** mindenkor legújabb számával jelentkezik irodánkban, bármely utunkból 500 Ft kedvezményt kap.

Címünk: 1161 Budapest, **Gelléri A. E.** utca 39. Tel.: 271-4306

Gyermekkarácsonyfa ünnepség

A Budapesti Unitárius Egyházközség 1994. december 18-án, vasárnap du. 5 órakor a budapesti 1-14 éves gyermekek számára gyermekkarácsonyfa ünnepséget tart a Budapest V., Nagy Ignác utca 2-4. sz. alatti fűtött templomunkban.

Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket egy kis szavalattal, énekszámokkal készítsék fel az ünnepségre, minél nagyobb számban jöjjenek el.

Az Egyházközség Elöljárósága kéri a szülőket, hozzátartozókat: figyelmeztessék gyermekeiket, hogy a helyhez és az alkalomhoz illően viselkedjenek az ünnepségen.

Karácsonyi istentisztelet Budapesten

1994. dec. 25-én és 26-án úrvacsoraszertással egybekötött ünnepi istentisztelet lesz:

a Nagy Ignác utcai templomban de. 11 órakor,

a Högyes Endre utcai templomban de. 10 órakor.

A pestszentlőrinci unitárius templomban csak dec. 25-én lesz istentisztelet úrvacsoravétellel egybekötve, de. 11 órai kezdettel.

Felhívás

Szeretettel hívjuk fel azon fiatal unitárius barátaink figyelmét, akik 1979-81. közötti években születtek, hogy az 1995. pünkösd első napján sorra kerülő konfirmációra az előkészítő órák tartását december hó folyamán megkezdjük. Minden érdeklődő jelentkezhet *Kászoni József* lelkésznel a *Högyes Endre utcai* 3. sz. alatti lelkészi hivatalban, és a 217-6171-es telefonszámon.

Esketés

1994. november 5-én a III. kerületi Polgármesteri Hivatal Házasságkötő Termében örök hűséget esküdött egymásnak az anyakönyvvezető és Orbókné Szent-Iváni Ilona lelkész előtti két kedvesafia:

Sándor Gyula Mátyás
és **Jancsovics Zsuzsanna.**

A templomi esküvőre november 13-án, a Brassói Unitárius Egyházközség templomában került sor. Szívvel gratulálunk, és Isten gyümölcsöző áldását kérjük az ifjú pár életére!

HALOTTAINK

BOGNÁR ISTVÁN

Szomorú szívvel kísértük utolsó földi útjára, 1994. okt. 21-én, Orbókné Szent-Iváni Ilona lelkész szolgálatával, Bognár István kedves atyánkfia. Pista bácsi feleségével és 3 fiával együtt a legnehezebb időkben, az ötvenes években csatlakozott a Nagy Ignác utcai gyülekezethez. Annak nagyon aktív, lelkes tagja volt. Világi pályáján gépészmérnökként dolgozott, de igazi hivatásának a képzőművészetet érezte. Számtalan kiállítása volt Szentendrén, Budapesten és országszerte, melyeket általában Pogány Ó. Gábor nyitott meg. Leghíresebb sorozata, mely a Magyar Nemzeti Galériában is megtalálható, a „Tragikus táncok nemzetünk múltjából” címet viseli.

A Mindenható Isten adjon drága lelkének örök nyugalommal, és gyászoló fiainak vigasztalást.

BOTÁR IMRE

Botár Imre a neves torockói unitárius Botár család leszármazottja volt. Édesapja került át Magyarországra, neves, jó tollú, haladó gondolkodású tanárember volt, ebben a szellemben nevelte fiait is.

Botár Imre Szolnokon született, műszaki érdeklődése miatt a mérnöki pályát választotta. Mint vízügyi mérnök vált országszerte ismertté, munkatársa és jó barátja volt néhai Bartók Béla főgondnokunknak. Kiváló szakember volt, aki magas emberi kvalitásokkal rendelkezett.

1994. nov. 4-én búcsúztattuk Orbókné Szent-Iváni Ilona lelkész szolgálatával.

Dr. Kálnoki Kis Géza sz. Köntös Julianna dr. Kálnoki Kis Géza örökös, tiszteletbeli presbiterünk hitvese életének 77. évében elhunyt. A Képzőművészeti Múzeum temetőjében helyezték örök nyugalomra a református egyház szertartása szerint. Mély együttérzéssel osztozunk a gyászoló család fájalmában.

Késmárki Béla 74 éves.

Isten adjon csendes pihenést eltávozott testvéreinknek az anyaföld ölében, lelküknek örök üdvösséget, a hátramaradott gyászolóknak pedig vigasztalást.

Unitárius műsorok

December 23. péntek
Kossuth rádió 13.30

„Egy az Isten”
unitárius félóra.

A MUE Heltai Gáspár kiadója gondozásában a karácsonyi ünnepekre megjelenik Bogáti Fazakas Miklós zsoltairos énekeiből válogatás magnókazettán a Musica Historica együttes feldolgozásában. A lelkészi hivatalokban kedvezményes áron lesz kapható.

Felhívás

Kedves Olvasóink!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy lapunk 1995 januárjától havonta 12 oldalas lesz. Ezáltal színesebbé, gazdagabbá válhatunk, valamint lehetőség nyílik egyházi profilunknak megfelelő apróhirdetések megjelentetésére is.

Az oldalszám megnövelése sajnos együtt jár a példányszámonkénti ár emelkedésével is, miután a nyomdai előállítás eddig sem fedezte a költségeket.

Az előfizetéseket ezentúl is egyházi központunkhoz „Unitárius Élet” jeligére kell eljuttatni, vagy a lelkészi hivatalokban előfizetni.

1995 januárjától tehát a 12 oldalas Unitárius Élet havonta 50,- Ft, félévre 300,- Ft, egy évre 600,- Ft.

Külföldi adományozóink szokásos évi támogatásukat készpénzben, vagy csekk esetén Money Order ill. Cashier's Check formájában (ne magán-csekkben) szintén „Unitárius Élet” megjelöléssel juttassák el hozzánk. Sajnos a postaköltség külföldre, különösen a tengerentúlra nagyon megnövekedett. Kérjük, hogy külföldi előfizetőink adományaiknál vegyék ezt figyelembe.

Köszönjük olvasóink megértését és támogatását.

A szerkesztőség

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős kiadó:
Bencze Márton püspök

Főszerkesztő:
Bencze Franciska

Szerkesztőbizottság:
Gálffy Gábor, Kászoni József,
Muszka Ibolya, Nyitrai Levente

Szerkesztőségi titkár:
Sándor Gy. Mátyás

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.

Telefon/fax: 111-2801

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Előfizethető:

egyházi központunkban, a lelkészi irodákban,
vagy egyházi csekkben, Unitárius Élet jeligével.

Évi előfizetési díj: 360,- Ft.

Egyes szám ára 30,- Ft.

Megjelenik havonta.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.)

Tel.: 132-3511

Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272